

UITWELLINGERGA, DE HERVORMDE KERK

Geschiedenis

De kerk, die een grote gelijkenis toont met de kerk van Oppenhuizen, dateert uit 1690. Het schip werd gebouwd op de fundamenteën van de in dat jaar afgebroken romaanse zaalkerk, die in de tweede helft van de dertiende eeuw moet zijn gebouwd. Voor het koor werd een nieuw fundament gelegd, voor het bovenste deel van het muurwerk werd oud materiaal gebruikt. De toren van de oude kerk, gedekt met een zadeldak, bleef nog bijna twee eeuwen bestaan. Door twee oorzaken, de aanleg van de Prinses Margrietunnel en de vele begravingen vlak bij het muurwerk, verzakte de kerk en werd restauratie noodzakelijk. In 1983 is de kerk overgenomen door de stichting Alde Fryske Tsjerken, een grondige restauratie volgde tien jaar later.

De toren werd gebouwd in 1873, hierbij werd de kerk enigszins ingekort. Hij bestaat uit drie geledingen en is gedekt met een spits waarop een windhaan. In de eerste geleding, de ingang, waarboven een rondboog. In de tweede een venster met korfboog, in de derde galmgaten waarboven weer een rondboog. De wijzerplaat is geschilderd in helder blauw, met vergulde wijzers en cijfers. In de toren hangt een klok, afkomstig uit de oude toren, gegoten in 1787 door L. Haverkamp.

Exterieur

De kerk bestaat uit drie traveeën en is opgemetseld met een vrij donkere baksteen. De drie vensters in de schipwanden zijn rondbogig, van het driezijdig gesloten koor is het oostvenster dichtgemetseld. De witgeschilderde, ook rondbogige, luiken zijn uniek. Een tweede windwijzer, een scheepje, bevindt zich aan het uiteinde van de daknaald, boven het koor.

In de zuidzijde herinnert een gedenksteen aan de eerste steenlegging in 1690, waarop het wapen van grietman Van Burmania en een Latijnse tekst. In de noordzijde bevindt zich een gedenksteen van dezelfde grietman, daaronder sporen van een dichtgemetseld poortje. Tegen het muurwerk drie, tweemaal versneden steunberen. Rond het kerkhof drie mooie toegangshekken van groen geschilderd gietijzer, waarop verzilverde pijnappels.

Interieur

In het tongewelf met trekbalen waaronder sleutelstukken bevindt zich een sluitsteen, in de vorm van een rooster. De kerk bezit een kroonluchter, verder moderne wandlampjes. De bovenste helft van de wanden is wit gepleisterd, het onderste deel bestaat uit bruinhouten lambriseringen. De vloer is van hout, in het westelijke deel resten van grafstenen die eerder verspreid in de kerk lagen. De verwarming is bij de restauratie aangelegd, evenals het toilet en de koffievoorziening. Het meubilair: van de oorspronkelijke banken zijn drie bewaard gebleven, waarvan één met een ornamentje op de zijwand. De herenbank dateert uit het eerste kwart van de 17de eeuw, dus nog uit de oude kerk. Het is een eenvoudige bank zonder wapens, met een overhuiving op gewrongen korintische zuilen en bekroond met beschilderde bollen, wit, groen en goud. De kansel is ca. 1675 gemaakt voor de kerk van IJsbrechtum, in 1966 is hij overgenomen door Uitwellingerga. Eenvoudig maar sierlijk, met omrankte gewrongen korintische zuilen, goudkleurige festoenen op de vlakken, knoppen aan het klankbord en onder de kuip. Van de vroegere dooptuin, uit dezelfde tijd als de herenbank, resteert nog het hek. Momenteel is dat in restauratie. De drie tekstborden uit 1886, met een fronton en engelen, zijn afkomstig uit de kerk van Heeg.

Het orgel is in 1893 door D.G. Steenkuyl gebouwd voor de kapel van een weeshuis, is in 1937 overgebracht naar Beetsterzwaag en in 1968 naar Uitwellingerga. Voor deze kerk betekende dit het eerste orgel, voorheen was er een harmonium, daarna een voorzanger. De orgelgalerij is wel bij de bouw in 1690 aangebracht. Het orgel is in onderhoud bij Bakker & Timmenga te Leeuwarden. De dispositie luidt:

Prestant	8 vt	Octaaf	4 vt
Bourdon	16 vt	discant Fluit	4 vt
Viola	8 vt	Octaaf	2 vt
Holpijp	8 vt	Cornet	discant

G. Yedema
1996

Literatuur:

-F.R. van Liere jr.: De kerk van Uitwellingerga: de negentwintigste aanwinst van de stichting (1984).
J.- van der Bij: Pastroars, dûmnys en tsjerkefolk yn Top en Twel (1993).

